SUOMEN ELÄINSUOJELU

2.12.2022

Asia: Lausunto hallituksen esitykseen laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi.
(Tiivis versio)

Yleiset kommentit lakiehdotukseen

SEY toteaa, että vaikka lakiehdotuksen lähtökohdat ovat modernit ja kiitettävät, lakiehdotuksesta puuttuu useita tärkeitä uudistuksia etenkin tuotantoeläinten liikkumismahdollisuuksien kohdalla. Laki esimerkiksi sallisi edelleen kanojen ja turkiseläinten kasvatuksen pienissä verkkopohjaisissa häkeissä, lypsylehmien pitkäaikaisen parteen kytkemisen sekä emakoiden pitkäaikaisen kääntymisen estävässä häkissä pidon. Nämä tuotantomuodot ovat lain hengen vastaisia ja ne tulee kieltää. Mikäli laki tulee edelleen sallimaan nämä kasvatusmuodot, on näille eläimille määrättävä lisää säännöllisiä jaloittelumahdollisuuksia laajemmalla alueelle ympäri vuoden. Eläinten pitäminen pelkällä verkkopohjalla tulee kieltää. Pitkiä siirtymäaikoja tulee myös lyhentää vastaavasti, kun lain valmistuminen ja voimaantulo jatkuvasti on lykkääntynyt. Mikäli häkkejä ja parsia saa peruskorjata, tulee niiden käytölle asettaa myös loppumispäivämäärä, jotta näistä rakenteista päästään ajan kanssa eroon.

Keskeisiä puutteita lakiesityksessä on lisäksi löytöeläinten kuljetuksen järjestämisvelvoitteen poistaminen hallituksen esityksestä sekä se, että eläintenpitokieltoa ei edelleenkään voi valvoa kotirauhan piirissä, jos epäillään eläintenpitokieltoa rikottavan.

Lakiesityksessä on myös monia kiitettäviä asioita. Näitä ovat muun muassa lihanautojen parsikasvatuksen kielto, siemennyshäkkien kielto, uusien parsien ja porsitushäkkien kielto, porsaiden kirurgisen kastraation kielto, tiukennukset jalostussäädöksiin, positiivilistojen säätäminen sekä koirien ja kissojen verkkokaupan ja maahantuonnin säätely. Pidämme hyvänä myös jatkuvan juomaveden säätämistä pakolliseksi sekä huomion kiinnittämistä kalojen hyvinvointiin.

Pidämme hyvänä, että lakiluonnoksessa on kiinnitetty huomiota myös kalojen hyvinvointiin. Säännökset eivät kuitenkaan ole riittäviä. Kyseessä on erittäin suuri eläinryhmä, jonka tuotantoa ja lopetuskäytäntöjä ei ole säädelty lähes lainkaan. Lisäksi huomiota tulisi kiinnittää tuotantoeläinten jalostukseen ja vanhempainpolveen: esimerkiksi broilerien kohdalla nykyisen nopeasti kasvavan hybridin käyttö tulisi kieltää.

Suhtaudumme erittäin kriittisesti siihen, että lain perusteluihin ei ole kirjattu esimerkkitasolla tiukennuksia turkiseläinten pitoon. Turkiseläinasetusta on valmisteltu tuloksetta jo noin kymmenen vuotta useiden hallitusten aikana, mutta parannuksia ei ole eduskunnan 2013 tekemästä päätöksestä huolimatta saatu aikaan ja jälleen ne jäävät tekemättä.

Luonnonvaraisten eläinten osalta lakiesitys tuo niukasti parannuksia.

Pykäläkohtaiset nostot

6 § Yleiset periaatteet

kissojen vapaana pitäminen

Lainsäädäntötyön keskeisiin vaatimuksiin kuuluu muun muassa oikeusvarmuuden periaatteen[1] kunnioittaminen. Näkemyksemme mukaan eläinten hyvinvointilakia koskeva hallituksen esitys (HE 186/2022 vp) ei vastaa edellä mainitun periaatteen vaatimuksiin niiltä osin, kuin se käsittelee *lemmikkikissojen vapaana pitämistä ilman valvontaa.*

_ _ _

Lakiesityksen 6 §:n (yleiset periaatteet) perusteluissa todetaan seuraavaa: *"Esimerkiksi kissan pitämistä vapaana ei sellaisenaan pidettäisi eläimen hylkäämisenä, jos kissan pitäjä huolehtii kissan muusta hoidosta tai jos hän on siirtänyt kissan hoitovastuun tilapäisesti toiselle".* Sanottu perustelu on omiaan luomaan mielikuvaa, että Suomen lainsäädännössä ei ehdottomasti kiellettäisi kissan vapaana pitämistä. Tämä on käsityksemme mukaan virheellinen mielikuva.

Luonnonvarakeskuksen (LUKE) ylläpitämän Vieraslajit.fi- verkkosivuston mukaan *lemmikkinä elävä kotikissakin on vieraslaji*[2].

Vieraslajilain 3 §:n 1 momentin mukaan *vieraslajia ei saa pitää, kasvattaa, istuttaa, kylvää tai muulla vastaavalla tavalla käsitellä siten, että se voi päästä ympäristöön*. Pykälää koskevista lain esitöistä (HE 82/2015 vp) selviää, että sääntelyä tiukennettiin siten, että **vieraslajin päästäminen ympäristöön on seurauksista riippumatta aina kiellettyä**. Kyse on sakkouhkaisesta teosta.

_ _ _

Asiassa tulisi huomioida sekin, että Poliisihallituksen asiantuntijan mukaan **kissaa ei voi päästää liikkumaan oman pitopaikkansa (kotiosoite) ulkopuolelle ilman suoraa valvontaa**[3]. Kyse on sakkouhkaisesta teosta mm. metsästyslain 75 §:n nojalla.

_ _ _

Kissan vapaana pitäminen ilman valvontaa ei ole linjassa myöskään eläintä itseään suojelevien säännösten kanssa. Esimerkiksi (esitetyn) eläinten hyvinvointilain 20 §:n (hoidon yleiset vaatimukset) mukaan *"Eläimen hoidossa on huolehdittava myös asianmukaisista toimista sairauksien ja eläinten vahingoittumisen ennalta ehkäisemiseksi."* Lienee kiistatonta, että lemmikkieläimen päästäminen kulkemaan vapaana ja näin toimien sen altistaminen mm. liikenteen ja petoeläinten aiheuttamille vaaroille, sekä sairauksille, ei voi täyttää lainsäädännön vaatimusta asianmukaisista toimista (eläinten vahingoittumisen ennalta estämiseksi). Näin ollen **kissan vapaana pitäminen ilman valvontaa olisi sakkouhkainen teko myös eläinsuojelurikkomuksena**, joka siis perustuisi eläinten hyvinvointilain 20 §:n rikkomiseen.

_ _ _

Näin ollen pyydämme teitä ryhtymään toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että eläinten hyvinvointilain maininnat koskien kissojen vapaana pitämistä olisivat linjassa vieraslajilain ja metsästyslain säännösten- ja eläinten hyvinvointilain 20 §:n kanssa. Edellä mainittujen säännösten linjakkuus olisi mahdollista varmistaa esimerkiksi viittaamalla eläinten hyvinvointilain 6 §:ää koskevissa perusteluissa lemmikkikissan statukseen vieraslajina ja vieraslajilain 3 §:ssä säädettyyn kieltoon päästää näitä vieraslajeja ympäristöön, sekä viittaaminen metsästyslain 75 §:ssä säädettyyn.

8–10 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset, Eläinlajilistojen muuttaminen ja Eläinlajilistasta poikkeaminen ja Liite 1

---

[1] Oikeusvarmuuden periaatteen keskeisenä sisältönä on oikeusjärjestyksen ja siihen perustuvan päätöksenteon ennakoitavuuden vaatimus. Lainsäädännön on **oltava riittävän täsmällistä, jotta oikeussubjektit voivat selkeästi ymmärtää siihen perustuvat oikeutensa ja velvollisuutensa** (Finlex, lainkirjoittajan opas)

[2] https://vieraslajit.fi/lajit/MX.53004

[3] POL-2022-75090

Pidämme eläinlajien rajaamista positiivilistojen avulla erittäin kannatettavana asiana.

Petoeläinlajit on poistettava tuotantoeläinlistalta. Käytännön kokemus on osoittanut, että näitä lajeja ei pystytä pitämään tuotanto-olosuhteissa siten, että eläinten hyvinvointi toteutuisi lain hengen mukaisesti. Lisäksi erityisesti soopelin hyvinvointitarpeista ei ole olemassa riittävästi tietoa, jotta lajin pitoa listalla voitaisiin mitenkään oikeuttaa.

Vesipuhvelit
Mikäli vesipuhveli pidetään positiivilistalla, vesipuhvelin käyttöä maidon tuotannossa ei tule sallia. Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä on vastannut 15.12.2021 asiaa koskevaan kirjalliseen kysymykseen. Vastaus perustuu Eläinten hyvinvointikeskuksen tekemään katsaukseen. Lepän vastauksessa todetaan vesipuhvelin pidossa olevan nautaan verrattuna huomattavasti enemmän hyvinvointiriskejä Suomen olosuhteissa. Erityisesti vesipuhvelin käyttöön maidontuotannossa liittyy suuria ongelmia vasikoiden hyvinvoinnin kannalta. Vastauksessa todetaan mm. näin: ”Vesipuhvelin tutkimiskäyttäytymisen ja liikkumisen tarve patoutuu nautaa herkemmin, kun sen käyttäytymistä rajoitetaan, joten pitkä ja virikkeetön sisälläpitoaika saattaa olla vesipuhveleille haasteellisempaa kuin naudoille. Lakiluonnoksen mukaan eläinten fysiologiset tarpeet pitäisi voida tyydyttää ja eläimille tulee voida järjestää asianmukaiset pitopaikat. Vesipuhvelin kylmänsietokyky on huonompi kuin naudalla, ja ne ovat alttiimpia paleltumille. Erityisesti vasikat ovat herkkiä kylmälle. Tämä rajoittaa eläinten ulkoilumahdollisuuksia talviaikaan. Nautaan verrattuna vesipuhvelin käyttö maidontuotantoon on haasteellisempaa ja siihen sisältyy merkittäviä riskejä etenkin vasikoiden hyvinvoinnille.” Vastaus kokonaisuudessaan on luettavissa eduskunnan sivuilla:
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/KK_653+2021.aspx
Vesipuhvelin hyväksyminen positiivilistalle maidontuotantotarkoitukseen olisi vastoin lakiesityksen henkeä ja tarkoitusta.

13 § Kielletty kohtelu

Luolakoirien taipumuskokeet elävillä kohde-eläimillä on kiellettävä
Luolakoirien taipumuskokeissa käytetään kasvatettuja kettuja. Kettu joutuu tilanteessa kärsimään tarpeettomasti pelosta ja stressistä. Lisäksi koirien ja kettujen yhteenottoja tapahtuu toisinaan, jolloin eläimet kärsivät myös tarpeettomasta kivusta. Kettuja pidetään turkistarhaa vastaavissa pelkistetyissä olosuhteissa vuosikausia, eivätkä kettujen pito-olosuhteet turvaa niiden hyvinvointia. Elävän kohde-eläimen käyttö luolakoirien taipumuskokeissa ei ole välttämätöntä luolametsästyksen jatkamisen kannalta – luolametsästys ja luolakoirien jalostus on mahdollista samassa mittakaavassa myös ilman taipumuskokeita. Muun muassa seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on tämän vuoksi asiantuntijakuulemisten perusteella päätynyt yksimielisesti suosittamaan elävällä kohde-eläimellä toteutettavien taipumuskokeiden kieltoa.
Luolakoirien taipumuskokeiden kielto tulisi näin ollen lisätä lakiesitykseen.

Mikäli kieltoa ei toteuteta, on myös lajin harjoituksissa oltava paikalla valvova eläinlääkäri ja lain on määrättävä siitä, kuinka monta kertaa samaa eläintä voidaan tietyn ajanjakson aikana käyttää. Harjoitusten, kilpailujen ja kohde-eläinten pidon tulee olla ilmoituksenvaraista toimintaa, jotta sitä on mahdollista valvoa. Kohde-eläimille on myös lailla taattava sellaiset elinolosuhteet, joissa niiden elämä on kokeiden ja harjoitusten välissä niin laadukasta, että eläimen kokonaishyvinvoinnin voidaan ajatella olevan hyvällä tasolla.

26 § Löytöeläimet

Löytöeläinten kuljetus
Pykälän keskeinen ongelma on se, että eläinten kiinniottoa ja kuljetusta kiinniottopaikalta kunnan osoittamaan talteenottopaikkaan ei ole osoitettu minkään tahon tehtäväksi. Käytännössä tämä vaikeuttaa eläinten talteenottoa ja johtaa tilanteisiin, joissa kiinni otettua eläintä ei saada toimitettua talteenottopaikkaan.

Monessa kunnassa löytöeläinten kuljetus kunnalliseen talteenottopaikkaan sekä tästä koituvat kustannukset ovat vapaaehtoisten toimijoiden varassa. Tämä kuormittaa kohtuuttomasti vapaaehtoistoimijoiden resursseja ja vaarantaa eläinten hyvinvoinnin tilanteissa, joissa vapaaehtoisia ei ole riittävästi.

Löytöeläinten kuljetus tulee säätää eläinten hoidosta vastuussa olevan kunnan tehtäväksi. Tämä on lakiluonnoksessa merkittävä puute ja heikennys edelliseen hallituksen esitykseen.

28 § Luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottaminen

Puollamme sitä, että luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamisen kieltoa on laajennettu koskemaan kaikkia selkärankaisia. Kiellon tulisi koskea kuitenkin kaikkia eläimiä, ei vain selkärankaisia. Kielto tulisi laajentaa koskemaan myös Suomen rajojen ulkopuolella syntyneitä eläimiä.

7 §, 29 § ja 61 § Sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttaminen, Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläinten hoito ja Avuttomassa tilassa olevien luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan harjoittaminen

Pidämme hyvänä sitä, että luonnonvaraisten eläinten hoitoa säädellään aiempaa tarkemmin. Pykälät eivät kuitenkaan vastaa yleisimpään ongelmaan: yksityinen henkilö löytää loukkaantuneen luonnonvaraisen eläimen, mutta ei itse osaa tehdä eläimelle mitään, ja vaikka hän uskaltaisi ottaa eläimen kiinni, ei hän pysty kuljettamaan sitä minnekään. Laki jää avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten osalta täysin torsoksi, vaikka suuri osa ongelmista on ihmisten aiheuttamia ja siten myös ihmisten auttamisvelvollisuuden piirissä. Asiaan tulee saada muutos.

Velvoite auttaa sairasta tai vahingoittunutta eläintä, mukaan lukien lopettaa loukkaantunut luonnonvarainen eläin, tulisi säätää eläinten hyvinvointilaissa kaikille eläinlääkäreille. Ensisijainen velvollisuus tähän on kuitenkin alueen virkaeläinlääkärillä. Luonnonvaraisille eläimille olisi kyettävä tarjoamaan ympäri Suomen lopetuksen ohella myös vähintään hoidon tarpeen arviointi ja ensiapua, kun eläimen tila ei vaadi lopettamista. Kohtuulliset kustannukset avun antamisesta, mukaan lukien eläimen kuljettaminen ja lopetus olisi voitava periä esimerkiksi aluehallintovirastosta.

Esitetyssä muodossa 7 § viimeinen lause on kirjoitettu siten, kuin kaikki eläinlääkärin vastaanotolle tuodut sairaat tai vahingoittuneet eläimet pitäisi lopettaa. Kirjausta tulisi täsmentää siten, että lopetus tarkoittaa vain niitä vastaanotolle tuotuja luonnonvaraisia eläimiä, joiden tila edellyttää lopettamista.

Luonnonvaraisten eläinten kohdalla olisi varmistuttava siitä, että jokaiselle alueelle on määritetty hoitola, joka vastaa alueen avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidosta. Valtion tulisi rahoittaa toimintaa.

Jokaisen eläintarhaan sijoitettavan eläimen kohdalla olisi arvioitava tarkasti se, onko tarhaan sijoittaminen kyseisen eläimen etu.

Lisäksi lakiin olisi säädettävä velvollisuus ilmoittaa viranomaisille villiintyneistä ja / tai hallitsemattomista kissapopulaatioista sekä velvollisuus ilmoittaa alueen löytöeläintoimijalle tai viranomaiselle irrallaan tavatusta ihmisen hoidosta riippuvaisesta eläimestä. Lisäksi lakiin on kirjattava, että viranomaisten on ryhdyttävä toimiin villiintyneiden seura- ja harrastuseläinpopulaatioiden syntymisen estämiseksi sekä olemassa olevien populaatioiden poistamiseksi.

Pykälään 29 § olisi lisättävä momentti: Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen haltuun ottamisen lyhytaikaisuudesta.

Pykälät 33§ - 37§ Pitopaikan yleiset vaatimukset, Pitopaikan turvallisuus, Pitopakan olosuhteet, Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito ja Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläimen mahdollisuus liikkua pitopaikassaan on taattava kaikille eläimille pitotarkoituksesta riippumatta.

Pidämme erittäin hyvänä, että uusia parsinavettoja ja porsitushäkkejä ei saa rakentaa. Jo olemassa oleville parsille ja häkeille tulisi asettaa käyttökielto siirtymäajalla. Erityisesti, mikäli häkkejä ja parsia saa peruskorjata, tulee niiden käytölle asettaa myös loppumispäivämäärä, jotta näistä rakenteista päästään ajan kanssa eroon.

Laki sallisi emakon pitämisen kääntymisen estävässä häkissä (siemennyshäkissä) 8 päivän ajan. Tämä on mielestämme liian pitkä ja huonosti perusteltu aika tiineytyshäkin käytölle. Siirtymäaika tiineytyshäkkien kiellossa on liian pitkä ja sitä tulee edelleen lyhentää.

Mikäli liikkumisen estäviä pitomuotoja kuitenkin edelleen sallitaan, on niissä pidettäville eläimille turvattava jaloittelumahdollisuus vähintään päivittäin ja naudoilla kesän laidunaikaa on pidennettävä. Eläimen paikalleen kytkeminen ilman vähintään päivittäistä jaloittelumahdollisuutta on räikeästi ristiriidassa tämän lain hengen kanssa. Liikkuminen edistää sekä eläinten fyysistä terveyttä, että niiden kokonaisvaltaista hyvinvointia monin eri tavoin. Paikalleen kytkeminen puolestaan estää eläintä toteuttamasta useita niistä käyttäytymistarpeistaan, joita tämän lain mukaan eläimen on saatava toteuttaa.

Mitään eläintä ei tule pitää paikalleen kytkettynä synnyttämisen aikana, ellei se ole eläimen hyvinvoinnin kannalta välttämätöntä. Eläimelle on järjestettävä sellaiset synnytysolosuhteet, että se voi liikkua vaarantamatta poikasten hyvinvointia. Synnyttävällä eläimellä on oltava mahdollisuus käyttäytyä lajilleen tyypillisesti niin synnytyksen aikana kuin ennen ja jälkeen synnytyksen. Myös esimerkiksi mahdollinen tarve vetäytyä laumasta erilleen on huomioitava ja mahdollistettava. Synnyttäneellä eläimellä on oltava kohtuullinen mahdollisuus poikastensa lajityypilliseen hoitoon.

40 § Koirien ja kissojen tarjoaminen myytäväksi tai muutoin luovutettavaksi

<u>Vahva tunnistautuminen eläinten verkkokaupassa</u>
Verkkokaupat tarjoavat erittäin hyvän mahdollisuuden harjoittaa niin sanottua pimeää pentukauppaa, mikä mahdollistaa myös pentutehtailun. Tyypillisessä tapauksessa pentu myydään ostajalle. Pian uuteen kotiin päästyään pentu sairastuu huonojen alkuelämän olosuhteiden seurauksena, mutta myyjää ei enää tavoiteta. Pentutehtailu ja pimeä pentukauppa ovat osin järjestäytynyttä rikollisuutta, jolla tekijä voi saavuttaa melko pienillä riskeillä suuria tuloja, joita ei veroteta. Myyjän jäljitettävyys on erittäin olennainen osa tämän laittoman toiminnan ennaltaehkäisyä ja verkkokaupassa tulisi aina vaatia vahvaa tunnistautumista eläimen myynnin yhteydessä.

50 § Eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus

Pidämme erinomaisena sitä, että luonnonvaraiseen eläinlajiin kuuluvien eläinten käyttö esityksissä kielletään esitetyllä tavalla.

51§ Eläintarhan eräät tehtävät

Pykälään olisi lisättävä kohta, jossa määrätään, että eläintarhojen tulee ottaa vastaan ja hoitaa avun tarpeessa olevia luonnonvaraisia eläimiä niiden lajien osalta, joiden hoitoon eläintarhassa on riittävä osaaminen. Tämä tarkoittaa ainakin niitä lajeja, joita tarhalla itsellään on.

64 § Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Puollamme sitä, että jatkossa eläinten lopetus viihdetarkoituksessa kiellettäisiin. Kiellon tulisi koskea myös sellaista kalastusta ja metsästystä, jossa eläin tapetaan yksinomaan viihteen, kuten kilpailujen, vuoksi.

Perusteluissa todetaan, että pykälän 3 momentin mukaan eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin muihin toimenpiteisiin saadaan ryhtyä. Perusteluihin tulisi lisätä esimerkinomaisesti tilanteita, joihin tätä pykälän momenttia sovelletaan. Yksi varsin usein realisoituva lainvastainen tilanne aiheutuu esimerkiksi supikoirien pyyntitilanteissa, kun koira päästetään raatelemaan (ampumisen jälkeen) vielä elossa olevaa supikoiraa.

Kalojen lopetusvelvollisuuden tulisi koskea myös kerralla saatavaa suurta saalismäärää siirtymäajalla sekä tilannetta, jossa sääolosuhteet vaikeuttavat lopetusta.

65 § Eläinten teurastus

Puollamme sitä, että eläin on aina tainnutettava tai lopetettava ennen verenlaskun aloittamista. Teurastaminen ilman tainnutusta aiheuttaa eläimelle merkittävästi voimakkaampaa stressiä, kipua ja kärsimystä kuin tainnutus ja sitä seuraava teurastus. Eläimen tajunnan menetys voi kestää kymmeniä sekunteja ja jopa minuutteja, mikäli eläintä ei tainnuteta. Esimerkiksi nautojen anatomia ja fysiologia aiheuttavat sen, että kaulassa sijaitsevien suonien viillosta huolimatta, verta pääsee edelleen aivoihin muita verisuonia pitkin. Eläimen kaulan laajamittainen viilto aiheuttaa paljon kudosvahinkoa ja kipua. Kiinnipitomenetelmät ja viilto aiheuttavat eläimessä voimakasta stressiä ja kauhun tunnetta.

90 § virka-apu

Säännökseen on lisättävä momentti: Poliisin antama virka-apu on maksutonta. Tämä olisi perusteltua ottaen huomioon sen, että myös poliisi on eläinten hyvinvointilaissa tarkoitettu valvova viranomainen. Tällä olisi myös viranomaisyhteistyötä elvyttävä vaikutus: poliisin asemoituminen maksua perivän virka-apuviranomaisen rooliin on tosiasiallinen este eläinsuojeluasioihin liittyvän viranomaisyhteistyön positiiviselle kehitykselle.

<u>Eläintenpitokiellon valvonta: 78§, 88§, 109 ja 4. Rikoslain 17 luvun 14 § ja 23 § muuttamisesta</u>

78 § Tarkastus- ja näytteenotto-oikeus

Pykälän 1 momentin aloittava lause on muutettava kuulumaan*: "*Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti, tai **jos on aihetta epäillä eläintenpitokiellon rikkomista**."

Pykälän 5 momentti on muutettava kuulumaan: "Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia hyvinvointimääräyksiä **tai eläintenpitokieltoa on rikottu** tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomainen."

78§ perusteluissa todetaan mm. seuraavaa: "*Epäselvää kuitenkin on, onko viranomaisella oikeutta tehdä tarkastus pelkän eläintenpitokiellon rikkomisepäilyn vuoksi, ellei samalla ole aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään säädösten tai määräysten vastaisesti. Säännöstä on tältä osin syytä selventää. Lisäksi on syytä säätää valvontaviranomaisen oikeudesta valvoa eläintenpitokiellon noudattamista myös ilman epäilyä. Tarkastuksen tekemistä sekä epäilyn perusteella että ilman epäilyä voidaan perustella paitsi eläinten hyvinvoinnin myös rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuuden näkökulmasta.*"

Edellä todetusta huolimatta pykälä ei vieläkään mahdollista valvontaviranomaisen pääsyä vakituiseen asumiseen tarkoitettuun pelkän eläintenpitokiellon rikkomisepäilyn perusteella. Lakiesitys edellyttää, että

samalla epäillään myös muuta lainsäädännön rikkomista rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tämä epäkohta on korjattava viipymättä, jotta eläintenpitokiellon valvonta on mahdollista.

Ottaen huomioon 5 momentin perusteluissa todetun viittauksen kotirauhan piiriin (”Kielellisistä eroavaisuuksista huolimatta säännös vastaisi pitkälti eläinsuojelulain 39 §:n 4 momenttia”), momentin perusteluissa tulisi selkokielisesti rajata pois asuinrakennuksen pihamaalla ja välittömässä läheisyydessä sijaitsevat tuotanto-, talous- ja varastorakennukset ko. momentin soveltamisalasta. Tämä on tarpeen jo senkin vuoksi, että kotirauhan piiriin kuuluvista asioista on esitetty varsin moninaisia käsityksiä oikeuskirjallisuudessa.

88 § Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

Pidämme ilmoitusvelvollisuutta tärkeänä asiana**.**

Eläintenpitokieltojen valvomisen helpottamiseksi ehdotamme, että ensimmäisen momentin jälkeen lisätään seuraava momentti:

Edellä kohdissa 3–8 mainituilla viranomaisilla on myös velvollisuus ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle viipymättä tapauksista, joissa eläintenpitokiellossa olevan henkilön on syytä epäillä omistavan, hoitavan, pitävän tai muuten vastaavan eläimen hyvinvoinnista. Näiden viranomaisten on tiedonhallintajärjestelmiensä avulla varmistettava, että organisaationsa lukuun työskenteleville henkilöille välittyy tieto asiakkaidensa ja/tai kohteidensa mahdollisesta eläintenpitokiellosta.

Jotta esitetty sääntely voitaisiin toteuttaa, myös eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 4 §:n 1 momenttiin tulisi lisätä kohdat 5–9 seuraavasti:

5) sosiaali- ja terveydenhuollolle ja näiden palvelujen tuottajalle;

6) terveydenhuollon ammattihenkilöille;

7) hätäkeskusyksikölle;

8) palo- ja pelastustoimelle;

9) ulosottoviranomaiselle;

109 § Eläinsuojelurikkomus

Eläintenpitokiellon rikkominen on poistettava säännöksen soveltamisalasta ja siirrettävä se rikoslakiin vankeusuhkaisena tekona (rangaistusmaksimi 6kk vankeutta). Talousrikosten ja eläinsuojelurikosten rangaistusasteikot ovat yhtenevät. Tästä huolimatta talousrikosten oheisseuraamuksena tuomittavan liiketoimintakiellon rangaistusmaksimi on 2 v vankeutta, kun taas eläinsuojelusäännösten vastaisten tekojen oheisseuraamuksena tuomittavan eläintenpitokiellon rangaistusmaksimi on vain sakkoa. Tämä ei ole ymmärrettävissä yleisen oikeustajun valossa.

4. Rikoslain 17 luvun 14 § ja 23 § muuttamisesta

17 luvun 15§ olisi muutettava vastaavasti kuin 14§ eli termistöstä tulisi poistaa sana tuska, jotta termistö olisi yhdenmukainen.

23 § Eläintenpitokielto. Ehdotettu säännös ei ole linjassa lakivaliokunnan jo vuonna 1998 omaksuman linjauksen kanssa: ”silloin kun henkilön näytetään syyllistyneen eläinsuojelurikokseen, selkeänä pääsääntönä pitää olla henkilön tuomitseminen menettämään oikeutensa pitää eläintä”. Tämä seikka tulisi ottaa huomion viimeistään nyt myös lakitekstissä, eli nostaa perusmuotoinen eläinsuojelurikos tässä asiayhteydessä törkeän eläinsuojelurikoksen rinnalle.

Muut kommentit

Eläinasiavaltuutettu / eläinsuojeluasiamies

Lain säätämisen yhteydessä tulee kirjata eläinasiavaltuutetun pysyvä virka sekä se, että viranhaltijan käytössä on muuta henkilökuntaa.
Tehtävä on tärkeä muun muassa eri sidosryhmien yhteen saattajana ja tutkitun tiedon kentälle viejänä. Valtuutetun työnkuvaan kuuluu eläimiä koskevan tutkimustiedon välittäminen esimerkiksi eläinten parissa työskenteleville, viranomaisille, päätöksentekijöille ja muulle väestölle, yhteistyön kehittäminen eläinsuojelun eri toimijoiden välillä, eläinten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen seuranta sekä päätöksentekoon vaikuttaminen eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. On tärkeää, että tällä hallituskaudella aloitettua eläinsuojeluasiamiehen virkaa jatketaan myös tulevilla hallituskausilla. SEY Suomen eläinsuojelu pitää tätä ehdottomana edellytyksenä eläinten aseman parantamiselle yhteiskunnassamme ja mielestämme virka tulee vakinaistaa. Toistaiseksi eläinsuojeluasiamiehen virka on kuitenkin vain määräaikainen. Se alkoi 1.9.2020 ja päättyy 31.12.2023. Tämänkaltainen lyhytaikainen virka ei ole toimiva tapa edistää eläinten hyvinvointia.

Luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

SEY esittää perustettavaksi uutta neuvottelukuntaa luonnonvaraisten eläinten hyvinvointiin liittyen. Vastaavanlaiset hyvinvoinnin neuvottelukunnat ovat olemassa tieteellisiin ja opetustarkoitukseen käytettäviä eläimiä, tuotantoeläimiä sekä seura- ja harrastuseläimiä varten Maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa. Tarve myös luonnonvaraisten eläinten neuvottelukunnalle on suuri. Kiinnostus luonnonvaraisten eläinten hyvinvointia kohtaan on jatkuvassa kasvussa. Ihmisten toiminta aiheuttaa luonnonvaraisten eläinten luonnollisten elinympäristöjen pienentymistä ja muutosta. Tämän lisäksi lähes kaikki loukkaantuneena tai muutoin avun tarpeessa löytyvät luonnoneläimet ovat joutuneet tilanteeseensa ihmisen toiminnan seurauksena. Tästä johtuen ihmisillä on vastuu auttaa näitä eläimiä. Ilman yhteisiä linjauksia auttaminen jää harrastetoiminnan tasolle, mihin liittyy erilaisia riskejä. Tilanne on kestämätön ja eettisesti kyseenalainen. Neuvottelukunta olisi askel oikeaan suuntaan luonnonvaraisten eläinten asian edistämiseksi.

Kirjolohiasetus

Lakiesitys ei juurikaan paranna tuotannossa käytettävien kalojen hyvinvointia, vaikka kyseessä on suurin tuotantoeläinryhmä. Tuotannossa käytettävät kalat ovat n 95 % kirjolohia ja pidämme tärkeänä, että kirjolohen tuotannolle säädetään pikimmiten valtioneuvoston asetus, joka määrittää minimivaatimukset mukaan lukien kasvatustiheys, veden laatu sekä kasvuolosuhteiden monipuolistaminen.

Kati White
Toiminnanjohtaja
SEY Suomen eläinsuojelu